

Анализа

Фросина ТАСHEВСКА-РЕМЕНСКИ

“
*Umot neka
t i bi de voda~*
”

Бугарските автори, како елемент за определување на етничката состојба во Македонија во периодот од 1918 до 1944 г. го зеле јазикот во куќата т.е. во семејството, кој тие го сметале за бугарски. Македонците со егзарска или со патријаршка припадност биле сметани за Бугари. Тоа се должело на етничко-историските текови кои се случувале во Македонија во последните децении на XIX век. Во тој период во Македонија се појавиле две основни тенденции: македонско движење (со бугарска етничко историска тенденција) и македонско национално движење (со македонска етничко историска тенденција).

Македонското движење со бугарска историска тенденција се залагаше за формирање на една нација, еден јазик и една држава на македонскиот со бугарскиот народ. Ова движење сметаше дека Македонците се Бугари, дека македонскиот јазик е само една дијалектична варијанта на бугарскиот јазик. Поради тоа, за ова движење македонското национално прашање не беше национално прашање, туку само

македонско прашање т.е. се сметаше дека во Македонија живее шаренило на народи (главно, Бугари и малцинства како Турци, Власи, Грци, Евреи итн.). Етно-јазичните концепции на македонското движење со бугарска историска тенденција ги прифати и ги изрази и бугарската историска наука. Ставовите на бугарската историографија во врска со етничкиот состав на Македонија беа прифатени и од страна на некои странски научници.

ците, во пописот од 1965 г. македонската популација учествувала со помалку од 1 процент во вкупното население.

Согледувањата и оценките за состојбата и за националните права на Македонците се изнесени и во извештајот на францускиот конзул во Скопје од 31 декември 1947 г. при што, меѓу другото, се нагласува дека "во Пиринска Македонија има 250.000 жители, 40.000 се емигранти дојдени од Егејска Македонија, а другите

За феноменот "исчезнување" на македонското национално малцинство во Бугарија пишувало и во светскиот печат: Арбартер Цајтунг од Виена објавил напис со наслов "Бугарските Македонци умреле", а весникот Суомен социјалдемократ од Финска пишувал "Па, каде исчезнаа Македонците?".

Во периодот по Втората светска војна бугарската наука и пропаганда направија големи напори да ги побijat резултатите од пописот на населението спроведен во Бугарија во 1946 г. Причина за нивното упорно негирање доаѓаше од бугарската националистичка догма дека нема, не може и не треба да има Македонци зашто тие сите се Бугари. Според С. Ратевски, резултатите од пописот се многу јасни - мнозинството од народот во Пиринскиот дел на Македонија се декларирало како Македонци. Според официјалните пода-

се жители на земјата..., населението во мнозинство го сочинуваат Македонци и последнава година (1947) во Бугарија 75 отсто од населението од Пиринска Македонија се декларира како Македонци..." (извор: Archives diplomatique... Paris, ... Sous-serie, Yougoslavie, vol. 32).

Според неофицијалните податоци од попис на населението кои биле објавени во весникот "Пиринско дело", од 30 декември 1946 г.: "...Вкупно во Пиринскиот дел на Македонија има 60 општински центри, 267 населени места и 206.814 жители".

БУГАРСКАТА ДЕМ МАКЕДОНЦИТЕ ВО

тоци за две околии, за Петричката и Светиврачката, процентот на луѓето кои се декларирале како Македонци бил: 61.666 Македонци во Петричката околија и 71.754 во Светиврачката околија (извор: Државен архив на Бугарија ф. 210, опис 1, а. е. 903). Според бугарските толкувања, овие резултати се должат на притисокот врз населението извршен од страна на НР Македонија и Југославија преку БРП - комунисти.

Југословенските извори од пописот

Следниот попис на населението кој, исто така, се премолчува од бугарска страна бил спроведен во декември 1956 г. во поинакви услови. Новиот попис бил замислен во него да се покаже непосредството на македонската национална свест во Бугарија. Во инструкциите за контролорите на пописот во однос на Македонците директно стои дека секој сам си ја одредувал националната припадност (в'прос 86), а тајната на податоците била загарантирана. Токму ова е

Бугарската академија на науките и уметностите дава "научно" објаснување: "Големiot број македонски граѓани во повоениот период е производ на административното приликување на населението во Пиринскиот дел да се декларира како македонско".

во 1946 г. велат дека 252.908 луѓе изјавиле оти се Македонци, додека бугарската страна прогласила дека нивната бројка е 169.544. Во 1956 г. имало 187.789 Македонци или повеќе од 95 отсто од жителите на Пиринска Македонија (63,8 проценти). Веќе во 1965 г. под контрола на режимот во Бугарија биле регистрирани 9.636 Македонци. Во околината на Благоевград, каде најголемиот процент од населението го сочинуваат Македон-

причината поради која резултатите од овој попис во Бугарија упорно да се премолчуваат. Резултатите од пописот биле: од вкупно 7.613.109 жители, 187.789 се изјасниле како Македонци, 6.506.541 како Бугари, 197.789 Роми и 656.025 Турци. Во Благоевградскиот округ Македонците сочинувале 63,64 проценти од населението, во Санданската околија 89,49 проценти, во Петричката 82,64 проценти, во Разлошката 45,18 проценти, во Гоцделчев-

ската околија 45,77 проценти.

Според официјални француски извори од Нант - Генерален фонд на државните архиви на Франција, серија Скопје, "има Македонци во Грција и во Бугарија и се поставува прашањето колку Македонци има во Бугарија, колку во Грција". Одговорот е тежок бидејќи македонската националност не е дефинирана во овие земји... така што за Бугарија изнесените бројки варираат од 200.000 до 600.000 (извор: Archives diplomatique... Nantes... Fond, Etat General des fonds, serie Skorje, vol. 1).

Иако, според официјалните бугарски податоци, на пописот од декември 1956 г., 187.789 лица (63,7 проценти од населението) од Пиринска Македонија "национално се декларирале како Македонци" веќе на следниот попис (1.-10.12.1965), "во целата земја како Македонци се декларирале 8.750 жители, од кои во Пиринска Македонија 1.500". На четвртиот попис во 1975 г., според официјалните бугарски податоци, "немало ниту еден Македонец". За сè тоа Бугарската академија на науките и уметностите дава "научно" објаснување: "Големiot број македонски граѓани во повоенiot период е производ на административното присилување на населението во Пиринскиот дел да се декларира како македонско".

Со пописот од 1975 г. властите во НР Бугарија си поставиле цел да формираат т.н. "социјалистичка нација", при што од формуларите за попис на населението ја избришале графата за националната припадност на граѓаните на НР Бугарија. За фе-

На 22.4.1996 г. пред Советот на Европа бугарскиот претседател, Петар Стојанов, изјави дека "Македонија е дел од најромантичната бугарска историја" и дека "во Бугарија нема македонско национално малцинство".

номенот "исчезнување" на македонското национално малцинство во Бугарија пишувало и во светскиот печат: Арбартер Цајтунг од Виена објавил напис со наслов "Бугарските Македонци умреле", "Па, каде исчезнаа Македонците?", се пишувало во финскиот весник Суомен социјалдемократ.

При пописот од 1985 г. бугарските органи на власт презеле акција за промена на имињата на нејзините граѓани со муслиманска вероисповед, по националност Турци и други. По промените кои настанале во Народна, односно во Република Бугарија по ноември 1989 г., во 1991 г. беше направен попис на населението и резултатите од тој попис беа објавени во 1992 г. Во согласност со промените, при тој попис биле евидентирани сите припадници на народносните групи кои живееле во бугарската држава. Нивниот број приближно изгледал вака: Бугари 7.271.185, Турци 800.052, Роми 313.398, Руси 17.139, Ерменци 13.677, а другите се помалку од десет илјади. Забележително е дека кај другите, чиј број изнесува 16.288, како Македонци се запишале 10.803 лица, што според нивната определба и бројност би требало да бидат забележани на шесто место. Но, нив ги нема во списокот на триесетте народности и национални малцинства кои живеат во Република Бугарија.

На 1 декември 1992 г. ОМО "Илинден" испратиле протесно писмо до КЕБС, пред претстојниот попис на населението во Бугарија, наведувајќи дека на пописот е дадена можност граѓаните на Бугарија да се изјаснуваат како: Бугари, Турци, Роми, Татари, Евреи, Ерменци, Казалбаси, Черкези, Гагаузи и друго, но не и како Македонци чиј мајчин јазик е македонскиот. На почетокот од пописот во Бугарија (4.-14.12.1992 г.), ОМО "Илинден" дистрибуирале апел со кој "се повикуваат Македонците слободно да се декларираат како Македонци". Во текот на пописот се спроведуваат заплашувања и притисоци на Македонците да се изјаснуваат како Бугари, а не како Македонци, а паралелно со тоа се водела и медиумска кампања за еднонационалниот карактер на Бугарија.

ОГРАФСКА ПОЛИТИКА КОН БУГАРИЈА И ВО МАКЕДОНИЈА

Во извештајот на францускиот конзул во Скопје, од 31.12.1947 г. се нагласува дека "во Пиринска Македонија има 250.000 жители, 40.000 се емигранти дојдени од Егејска Македонија, а другите се жители на земјата..., населението во мнозинство го сочинуваат Македонци и последнава година (1947) во Бугарија 75 отсто од населението од Пиринска Македонија се декларираат како Македонци...".

На 22 април 1996 г. говорејќи пред Советот на Европа бугарскиот претседател, Петар Стојанов, изјавил дека "Македонија е дел од најромантичната бугарска историја" и дека "во Бугарија нема македонско национално малцинство".

Според официјалната бугарска статистика, односно пописот на населението од 2001 г. во Република Бугарија живеат 7.928.901 жители од кои: 6.655.210 (83,9 отсто) од бугарската етничка група, 746.664 (9,4 отсто) од турската етничка група, 370.908 (4,6 отсто) од ромската етничка група, на останатите етнички групи отпаѓаат 69.204 граѓани, 62.108 не се определиле национално, додека 24.807 воопшто не одговориле на прашањето.

Во еден друг табеларен приказ на податоците за бројот на населението по области и етничка група од 1.3.2001 г. бројот на Македонците, односно припадниците на македонската етничка група во Бугарија изнесува 5.071 (!) (извор: НАЦИОНАЛЕН СТАТИСТИЧЕСКИ ИНСТИТУТ, Преброяване 2001, НАСЕЛЕНИЕ КЪМ 01.03.2001 Г. ПО ОБЛАСТИ И ЕТНИЧЕСКА ГРУПА).